

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

KAUSTISEN
seutukunta

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS
CHYDENIUS

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VÅASA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAASEUTU 2020

KASE MAURO: Maaseudun uusi rooli -hanke

Olli Rosenqvist, 18.6.2021

Energiatransition sosiaalipsykologinen toteutettavuus Kaustisen seutukunnassa

Sisältö

- KASE MAURO -hanke
- Energiatransition sosiaalipsykologista toteutettavuutta koskevan selvityksen tarve ja tavoitteet
- Selvityksen toteutus
- Selvityksen tulokset
- Kehittämisehdotukset
- Yleiset johtopäätökset

KASE MAURO -hanke

- Uusiutuva energia maaseudun uuden roolin mahdollistajana
- Hankekumppanit
  - **Kaustisen seutukunta:** muutosprosessin ohjaaminen, vuorovaikutus, viestintä, paikallinen sitouttaminen sekä hankkeessa synnytetyn vision ja tavoitetilan tarkentaminen energiamurroksen edistämisen tiekartaksi.
  - Vaasan yliopiston **VEBIC**-yksikkö: energiatransition teknistaloudellinen toteutettavuus
  - Helsingin yliopiston **Ruralia-instituutti:** energiatransition aluetaloudelliset vaikutukset
  - Jyväskylän yliopiston **Kokkolan yliopistokeskus Chydenius:** energiatransition sosiaalipsykologinen toteutettavuus
- Hankkeen toteutusaika: 1.6.2020–31.12.2021

Energiatransition sosiaalipsykologista toteutettavuutta koskevan selvityksen tarve ja tavoitteet

- Tarve
  - Täydentää teknistaloudellista toteutettavuutta koskevaa harkintaa
- Selvitettävät asiat
  - Sopiiko energiatransitio muuttotappioista kärsivän maaseutualueen uuden roolin lähtökohdaksi?
    - Ilmastonmuutos, vähähiilisyys, vihreä siirtymä
    - Monipaikkaisen asumisen ja etätyön tarjoamat mahdollisuudet
  - Energiatransition sopivuus Kaustisen seutukunnan henkiseen ilmapiiriin
  - Energiatransition sosiaaliset ja psykologiset ajurit ja esteet
  - Keinot energiatransition toteutettavuuden edistämiseksi

Selvityksen toteutus

- Haastattelututkimus

- Biokaasu, metsäbiomassa, tuulivoima, aurinkoenergia
- Haastatteluja 24 kpl, haastatellut valittiin ns. lumipallomenetelmällä ja he edustivat viereisessä kuvassa esitettyjä sidosryhmiä
- Haastattelut toteutettiin Zoom-verkkokokouspalvelulla (nauhoitus, litterointi)
- Sisällönanalyysi

Selvityksen tulokset 1/3: Yleinen ilmapiiri

- Yleinen ilmapiiri energiatransition suhteen on myönteinen, mutta suhteellisen suuri osa väestöstä suhtautuu kuitenkin energia-asioihin passiivisesti
- Biokaasu, tuulivoima ja osittain myös aurinkoenergia koetaan kiinnostavimmiksi uusiutuvan energian muodoiksi
- Metsäbiomassan hyödyntäminen energian tuotannossa on tavanomaista toimintaa Kaustisen seutukunnassa, eikä sen näin ollen katsota herättävän suuria intohimoja

Selvityksen tulokset 2/3: Energiatransition yhteiskunnalliset ja yhteisölliset ajurit ja esteet

- Teknitaloudellinen rationaliteetti ohjaa
- Institutionaalinen ympäristö herättää ristiriitaisia tunteita
- Sosiaaliset arvot: maaseutu ja luonto tuotannon tiloina vai itseisarvoina?

Selvityksen tulokset 3/3: Energiatransition yksilölliset ajurit ja esteet

- Itsensä korostaminen: raha ratkaisee!
- Itsensä ylittämisen arvoja korostavat luonnon- ja kulttuuriympäristön suoelijat
  - Vallitsevan käsityksen mukaan ylikorostunut luonnonsuojelu sopii huonosti seudun asukkaiden mielenmaisemaan
  - Valveutuneet yritykset näyttävät ottavan itsensä ylittämisen arvot paremmin huomioon kuin esimerkiksi kunnat
- Paradoksaalinen yksilöllisyys
  - Rohkea, uudistumishaluinen innovaattori ja kokeilija
  - Konservatiivinen, vakiintuneiden tapojen mukaan toimiva, varovainen, rehti, vaatimaton, hienotunteinen, passiivinen, epäkohdista vaikeneva ja viranomaisia vierastava ja kunnioittava sopeutuja
- Kriittisyys tuulivoimaa kohtaan
  - Pitkä lista miellettyjä epäkohtia
  - Luontomatkailuyritykset eivät näytä suhtautuvan kriittisesti tuulivoimapuistoihin

Kehittämisehdotukset 1/5: Uusiutuvaan energiaan liittyvät yleiset tarpeet

- Uusiutuvan energian monipuolinen hyödyntäminen
- Osaamisen kehittäminen ja innovaatiotoiminta
- Yhteisen tahtotilan rakentaminen
- Strateginen suunnittelu ja valvonta
- Julkinen sektori ja erityisesti kunnat suunnannäyttäjinä

Kehittämisehdotukset 2/5: Biokaasuun liittyvät erityistarpeet

- Biokaasun kysynnän synnyttäminen ja käytön edistäminen
- Seutukunnallinen kehittäminen

Kehittämisehdotukset 3/5: Metsäbiomassaan liittyvät erityistarpeet

- Energiapuun korjuun tehostaminen
- Metsäomistajien ja energiayhtiöiden välisen kaupankäynnin helpottaminen
- Kierrätyspuun vastaanottopisteiden kehittäminen ja lisääminen

Kehittämisehdotukset 4/5: Tuulivoimaan liittyvät erityistarpeet

- Tuulivoimahankkeiden koko elinkaaren teknistaloudellisten, ekologisten, sosiaalisten, kulttuuristen ja psykologisten osatekijöiden yhteismitallinen arvottaminen sekä yhteisvaikutusten arviointi
- Avoin, monipuolinen, ymmärrettävä tiedottaminen ja aito keskustelu
- Ihmisten vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien kehittäminen
- Maltillinen, asiallinen, yhteistyöhakuinen ja avarakatseinen yksilöllinen suhtautuminen
- Lisääntyvät kiinteistöverotulot tuottavaan käyttöön kunnissa

Kehittämisehdotukset 5/5: Aurinkoenergiaan liittyvät erityistarpeet

- Aurinkolämmön varastoinnin kehittäminen
- Maa- ja turkistalouden tuotantorakennusten ja teollisuushallien kattojen hyödyntäminen aurinkoenergian keräämisessä

Yleiset johtopäätökset

- Kaustisen seutukunta soveltuu hyvin uusiutuvan energian tuotantoalueeksi
  - Henkinen ilmapiiri ja ajattelutavat
- Haasteet uuden roolin rakentamisessa
  - Edelläkävijyys on suhteellisen harvojen yksilöiden varassa
  - Ilmastonmuutoksen, vähähiilisyyden ja vihreän siirtymän merkityksen syvälinen ymmärtäminen ja sisäistäminen
  - Hyötyjen saaminen jäämään omalle alueelle

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Rosenqvist, Olli (2021). Energiatransition sosiaalipsykologinen toteutettavuus Kaustisen seutukunnassa. Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.

JULKAISU VAPAASTI SAATAVISSA: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8759-6>

Kiitos!